

Chambre des Représentants

SESSION 1981-1982

18 FÉVRIER 1982

PROPOSITION DE LOI

portant création d'un Fonds d'assistance destiné à indemniser les victimes des dommages causés par des personnes condamnées sur base de l'article 1386bis du Code civil et s'avérant insolubles

(Déposée par M. Wauthy)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'article 1386bis du Code civil prévoit que « lorsqu'une personne se trouvant en état de démence, ou dans un état grave de déséquilibre mental ou de débilité mentale la rendant incapable du contrôle de ses actions, cause un dommage à autrui, le juge peut la condamner à tout ou partie de la réparation à laquelle elle serait astreinte si elle avait le contrôle de ses actes. Le juge statue selon l'équité tenant compte des circonstances et de la situation des parties. »

Dans certains cas, il s'avère que des personnes se trouvant condamnées, sur base de cet article 1386bis, à tout ou partie de la réparation à laquelle elles seraient astreintes si elles avaient le plein contrôle de leurs actes, sont ou deviennent, malgré l'appréciation en équité du juge qui tient compte des circonstances et de la situation des parties, dans l'incapacité d'indemniser les victimes des dommages qu'elles ont causés en raison de leur insolvabilité comme de celle de leurs représentants légaux.

Le préjudice que subissent dès lors les victimes des dommages causés par ces insolubles peut évidemment être, selon les cas, relativement important.

La présente proposition tend à assurer une protection complète des tiers qui pourraient avoir à souffrir un préjudice du fait d'actes de personnes se trouvant dans les conditions prévues par l'article 1386bis.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1981-1982

18 FEBRUARI 1982

WETSVOORSTEL

houdende oprichting van een Hulpfonds ter vergoeding van de slachtoffers van schade veroorzaakt door personen die op grond van artikel 1386bis van het Burgerlijk Wetboek werden veroordeeld en insolvent blijken te zijn

(Ingediend door de heer Wauthy)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Artikel 1386bis van het Burgerlijk Wetboek bepaalt: « Wanneer aan een ander schade wordt veroorzaakt door een persoon die zich in staat van krankzinnigheid bevindt, of in een staat van ernstige geestesstoornis of zwakzinnigheid die hem voor de controle van zijn daden ongeschikt maakt, kan de rechter hem veroordelen tot de gehele vergoeding of tot een gedeelte van de vergoeding waartoe hij zou zijn gehouden, indien hij de controle van zijn daden had. De rechter doet uitspraak naar billijkheid rekening houdende met de omstandigheden en met de toestand van de partijen. »

In bepaalde gevallen blijken personen die op grond van artikel 1386bis werden veroordeeld tot de gehele of tot een deel van de vergoeding waartoe zij gehouden zouden zijn indien zij hun daden volledig onder controle hadden, in weerwil van het oordeel naar billijkheid van de rechter, die rekening houdt met de omstandigheden en de toestand van de partijen, in de onmogelijkheid te zijn of te komen om de slachtoffers van de schade die zij hebben veroorzaakt schadeloos te stellen, omdat zij of hun wettelijke vertegenwoordigers insolvent zijn.

Het nadeel dat de slachtoffers van de door die insolvente personen veroorzaakte schade lijden, kan natuurlijk soms vrij hoog zijn.

Dit wetsvoorstel voorziet in een volledige bescherming voor derden die een nadeel zouden kunnen lijden door daden van personen die zich in de bij artikel 1386bis bepaalde omstandigheden bevinden.

Cette protection serait réalisée par la création d'un Fonds d'assistance, géré par le Ministre de la Justice et alimenté par des crédits figurant au budget du Ministère de la Justice, lequel Fonds interviendrait pour indemniser complètement les victimes en cas d'insolvabilité des débiteurs.

Il apparaît opportun de rattacher ce Fonds à l'autorité du Ministre de la Justice; en effet, les créances dont il assurera le paiement, constituent des créances civiles, issues de la mise en œuvre du Titre IVbis du Livre III du Code civil.

Le Fonds n'interviendrait pas de manière systématique ni obligatoire. L'intervention n'aurait lieu qu'à la demande du créancier et après vérification dûment effectuée par le juge, de l'insolvabilité du débiteur.

La proposition prévoit encore la récupération des sommes dont le Fonds a fait l'avance aux victimes lorsque le débiteur devient ou redevient solvable. Des intérêts de retard sont prévus de manière à couvrir, en partie, les frais d'intervention du Fonds et à inciter le débiteur, revenu à une situation financière plus favorable, à s'acquitter de sa dette dans le meilleur délai.

L'incidence financière de la présente proposition de loi n'est pas facilement estimable; si les cas auxquels elle vise à apporter une solution peuvent parfois présenter des implications financières importantes, ils ne sont cependant pas extrêmement nombreux et on peut donc considérer que la présente proposition n'aura que des incidences financières relativement limitées.

E. WAUTHY

PROPOSITION DE LOI

Article 1

Il est créé un Fonds d'assistance destiné à prendre en charge la réparation des dommages causés par des personnes à autrui alors qu'elles se trouvaient en état de démence, ou dans un état de déséquilibre mental ou de débilité mentale les rendant irresponsables de leurs actions et condamnées, en vertu de l'article 1386bis du Code civil, à tout ou partie de la réparation à laquelle elles seraient astreintes si elles avaient le contrôle de leurs actes, lorsqu'il est établi que l'exécution du jugement octroyant réparation ne peut être obtenu dans les délais éventuellement accordés par le juge pour en assurer le paiement, en raison de l'insolvabilité de ces personnes et de leurs représentants légaux.

Art. 2

Le Fonds d'assistance est alimenté par des crédits inscrits au budget du Ministère de la Justice et est géré par le Ministre de la Justice.

Le Fonds est habilité à agir en justice, tant pour demander que pour défendre.

Le Roi fixe les modalités d'organisation de ce Fonds ainsi que le mode des interventions de celui-ci.

In die bescherming zou kunnen worden voorzien door een Hulpfonds, dat door de Minister van Justitie zou worden beheerd en gestijfd met kredieten uitgetrokken op de begroting van het Ministerie van Justitie, een Fonds dat zou bijdragen in de volledige vergoeding van de slachtoffers in geval van insolventie van de schuldenaars.

Het lijkt wenselijk dat Fonds onder het toezicht van de Minister van Justitie te stellen; immers de schuldvorderingen waarvan het de betaling zal waarborgen, zijn burgerlijke schuldvorderingen ontstaan uit de toepassing van Titel IVbis van Boek III van het Burgerlijk Wetboek.

Het Fonds zou niet stelselmatig of verplicht tegemoetkomingen verstrekken. De tegemoetkoming zou maar worden verleend op verzoek van de schuldeiser en na behoorlijke verificatie door de rechter die over de insolventie van de schuldenaar moet oordelen.

Het voorstel voorziet ook in het terugwinnen van de bedragen die het Fonds aan de slachtoffers heeft voorgeschooten, als de schuldenaar solvent wordt of het opnieuw wordt. Ook is rente voor te late betaling verschuldigd ten einde ten dele de kosten van de tegemoetkoming door het Fonds te dekken en de schuldenaar die opnieuw in een gunstiger financiële positie is gekomen, aan te zetten zijn schuld zo spoedig mogelijk te voldoen.

Het is niet gemakkelijk de financiële weerslag van dit wetsvoorstel te ramen; hoewel de gevallen waarvoor het een oplossing wil brengen, soms grote financiële gevolgen kunnen hebben, toch zijn zij niet zeer talrijk en er mag worden aangenomen dat dit voorstel maar een vrij beperkte financiële weerslag zal hebben.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Er wordt een Hulpfonds opgericht dat te zijnen laste neemt de vergoeding van de schade veroorzaakt door personen die anderen schade hebben berokkend op een ogenblik dat zij zich bevonden in een staat van krankzinnigheid of in een staat van geestesstoornis of zwakzinnigheid welke hen onbekwaam maakte hun daden te beheersen, en die krachtens artikel 1386bis van het Burgerlijk Wetboek zijn veroordeeld tot de gehele vergoeding of tot een gedeelte van de vergoeding waartoe zij zouden zijn gehouden, indien zij de hun daden onder controle hadden, mits bewezen wordt dat de tenuitvoerlegging van het vonnis dat herstel toekent, binnen de termijnen die in voorkomend geval door de rechter zijn verleend om de betaling ervan te waarborgen, niet kan worden verkregen wegens de insolventie van die personen en hun wettelijke vertegenwoordigers.

Art. 2

Het Hulpfonds wordt gestijfd met kredieten die op de begroting van het Ministerie van Justitie worden uitgetrokken en het wordt beheerd door de Minister van Justitie.

Het Fonds is bevoegd om in rechte op te treden, zowel in de hoedanigheid van eiser als in die van verweerder.

De Koning bepaalt de wijze waarop dit Fonds wordt georganiseerd en waarop het zijn tegemoetkomingen verleent.

Art. 3

Sur requête écrite de la victime ou de son avocat, le créancier et le débiteur sont convoqués devant le juge de paix, par un avertissement du greffier, précisant l'objet de la demande.

Si le juge constate l'insolvabilité du débiteur, il ordonne le paiement de la créance par le Fonds d'assistance.

L'ordonnance, qui accorde le bénéfice de l'intervention, est immédiatement notifiée par le greffier au débiteur et au Fonds d'assistance.

Le débiteur peut former opposition ou interjeter appel de l'ordonnance, dans les formes de la demande originelle. Toutefois, l'ordonnance est exécutoire par provision, nonobstant opposition ou appel.

Art. 4

Si le débiteur devient solvable par la suite, le Fonds réclame à ce même débiteur le montant de son intervention majorée des intérêts de retard au taux de 10 %, selon les formes et en usant des voies que la loi accorde à un créancier vis-à-vis de son débiteur.

Toutefois, les limitations aux cessions et saisies prévues aux articles 1409 et 1410 du Code judiciaire, ne sont pas applicables. L'article 1412, alinéa 3, du Code judiciaire est applicable.

Sur requête écrite, le Fonds peut obtenir du juge de paix qu'il ordonne aux personnes qu'il désigne de communiquer tous renseignements, livres de commerce, pièces comptables ou autres documents de nature à établir le montant des revenus, créances et produits du travail du débiteur. Les renseignements à fournir par ces personnes sont communiqués au juge, par écrit. La personne qui se refuse à fournir les renseignements et documents demandés ou qui fournit des renseignements ou documents incomplets ou inexacts est passible des sanctions prévues à l'article 926 du Code judiciaire.

Sur requête écrite, le Fonds peut également obtenir du juge de paix, qu'il ordonne à l'Administration des contributions directes et à l'Administration de la T. V. A., de l'enregistrement et des domaines, de fournir les renseignements qu'elles possèdent, sur le montant des revenus, créances, produits du travail, capitaux et autres biens du débiteur. Dans ce cas, le secret imposé aux fonctionnaires de ces administrations est levé.

Art. 5

Le débiteur peut, à tout moment, demander qu'il soit mis fin à l'intervention du Fonds d'assistance.

A cette fin, sur requête écrite, le débiteur et le créancier sont convoqués devant le juge de paix, par un avertissement du greffier, précisant l'objet de la demande.

Le débiteur est tenu de fournir des garanties de paiement de sa dette.

Si le juge estime ces garanties suffisantes, il met fin à l'intervention du Fonds d'assistance.

L'ordonnance qui supprime le bénéfice de l'intervention du Fonds d'assistance est notifiée par le greffier au créancier et au Fonds d'assistance, dès qu'elle n'est plus susceptible ni d'opposition ni d'appel.

Art. 3

Op schriftelijk verzoek van het slachtoffer of diens advocaat worden schuldeiser en schuldenaar opgeroepen om voor de vrederechter te verschijnen door een verwittiging die uitgaat van de griffier, met vermelding van het voorwerp van de vordering.

Als de rechter de insolventie van de schuldenaar vaststelt, gelast hij het Hulpfonds de schuldvordering te betalen.

Het bevelschrift dat het voordeel van de tegemoetkoming toekent, wordt door de griffier dadelijk ter kennis gebracht van de schuldenaar en van het Hulpfonds.

De schuldenaar kan in de vorm van oorspronkelijke vordering verzet aantekenen of in hoger beroep gaan tegen het bevelschrift. Het bevelschrift is evenwel bij voorraad uitvoerbaar, niettegenstaande verzet of beroep.

Art. 4

Als de schuldenaar nadien solvent wordt, vordert het Fonds van hem het bedrag van zijn tegemoetkoming terug, vermeerderd met 10 % rente voor te late betaling, in de vorm en met de middelen die de wet toekent aan een schuldeiser tegenover zijn schuldenaar.

De beperkingen inzake afstand en beslag bepaald in de artikelen 1409 en 1410 van het Gerechtelijk Wetboek, zijn niet van toepassing. Artikel 1412, 3^e lid, van het Gerechtelijk Wetboek is wel toepasselijk.

Op schriftelijk verzoek van het Fonds van de vrederechter verkrijgen dat hij de door hem aangewezen personen gelast alle inlichtingen, koopmansboeken, boekings- of andere bescheiden mede te delen welke van die aard zijn dat daaruit het bedrag van de inkomsten, schuldvorderingen en opbrengsten van het werk van de schuldenaar kan worden opgemaakt. De inlichtingen die zulke personen moeten verstrekken worden schriftelijk aan de rechter medegedeeld. Wie weigert de gevraagde inlichtingen en bescheiden mede te delen of onvolledige of onjuiste inlichtingen en bescheiden verstrekt is strafbaar met de straffen bepaald in artikel 926 van het Gerechtelijk Wetboek.

Op schriftelijk verzoek kan het Fonds van de vrederechter ook verkrijgen dat hij het Bestuur der directe belastingen en het Bestuur van de B. T. W., de registratie en de domeinen gelast de inlichtingen die in hun bezit zijn te verstrekken over het bedrag van de inkomsten, schuldvorderingen, opbrengsten van de arbeid, de kapitalen en de andere goederen van de schuldenaar. In dat geval wordt de geheimhouding die aan de ambtenaren van die besturen is opgelegd, opgeheven.

Art. 5

De schuldenaar kan te allen tijde vragen dat een einde aan de tegemoetkoming van het Hulpfonds wordt gemaakt.

Hiertoe worden, op schriftelijk verzoek, schuldenaar en schuldeiser opgeroepen om voor de vrederechter te verschijnen door een verwittiging die uitgaat van de griffier en met vermelding van het voorwerp van de vordering.

De schuldenaar is ertoe gehouden waarborgen te geven voor de betaling van zijn schuld.

Als de rechter die waarborgen voldoende acht, maakt hij een einde aan de tegemoetkoming van het Hulpfonds.

Het bevelschrift waarbij het voordeel van de tegemoetkoming van het Hulpfonds wordt opgeheven, wordt door de griffier aan de schuldeiser en het Hulpfonds ter kennis gebracht zodra het niet meer vatbaar is voor verzet of hoger beroep.

Art. 6

Les convocations dont est chargé le greffier, en vertu des articles 2 et 4, sont faites par pli judiciaire.

Il en va de même des notifications prévues à l'article 4. Ces notifications comprennent une copie certifiée conforme de la décision judiciaire notifiée.

Art. 7

La présente loi s'applique à toutes les procédures en cours au moment de son entrée en vigueur, ainsi qu'à toutes les créances accordées avant son entrée en vigueur.

1er février 1982.

E. WAUTHY
R. JEROME
A. LERNOUX

Art. 6

De oproeping waarmee de griffier krachtens de artikelen 2 en 4 wordt belast, wordt per gerechtsbrief verzonden.

Dat geldt eveneens voor de in artikel 4 voorgeschreven kennisgevingen. Die kennisgevingen bevatten een gelijkvormig verklaard afschrift van de ter kennis gebrachte rechterlijke beslissing.

Art. 7

Deze wet is van toepassing op alle gedingen die hangende zijn op het ogenblik waarop ze in werking treedt, alsook op alle schuldvorderingen die zijn toegewezen voor ze in werking trad.

1 februari 1982.